

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. V. Ad consequendum specialem, seu medium fructum Sacrificii,
requiritur applicatio Sacerdotis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

CONCLUSIO V.

Ad consequendum specialem, seu medium fructum Sacrificii, requiritur applicatio Sacerdotis.

53. **T**heologi passim cum Doctore Subtili Quodl. 20. num. 3. triplicem distinguunt portionem effectus Missæ, nempe generalissimam, specialissimam, & mediam sive specialem. Potest, inquit Scotus, meritum, vel specialiter oratio, in triplici gradu intelligi valere alicui, sive pro aliquo. Vno modo specialissimè, & sic semper valet oranti, quando est in gratia; ipse enim habet motum animi bonum, & elicit opus bonum. Iste motus, & illud opus non sic sunt alterius, pro quo orat, sicut orantis: nec potest iste, ordinatâ voluntate, sic illud alteri dare, quod non sit suum meritum; quia magis tenetur ex charitate diligere seipsum, quam alium: immo forte non posset dare alteri sic, quin istud esset peccatum. Alio modo generalissimè, & sic valet toti Ecclesie: nec enim debet orans aliquem de Ecclesia excludere; sed ex intentione habituali omnes includere. Tertio modo, scilicet modo medio, valet illi, cui per orantem specialiter applicatur.

Probatur: Non enim valet ei specialissimè; patet ex primo membro. Sed nec precisè valet sibi generalissimè, sicut cuiusque: tunc enim frustra in Ecclesia essent speciales orationes assignatæ, alia pro vivis, alia autem pro mortuis: & iterum pro vivis aliis, & aliis, puta, benefactoribus, amicis & aliis: ut patet in orationibus in Missali Romano pro diversis assignatis personis, & statibus, & congregationibus. Frustra, inquam, essent ista specialiter assignatæ: quia non plus valerent illis, quam generaliter cuiusque in Ecclesia. Hactenus Scotus.

54. Docet præterea in eadem questione n. 13. Sacerdotem posse applicare virtutem Sacrificii his, vel illis, & probat ex duobus locis Divi Augustini. Ecce ipsissima verba Doctoris Subtilis: Dico quod in potestate Sacerdotis celebrantis est aliquo modo (scilicet speciali) applicare virtutem Sacrificii. Quod probatur duplici auctoritate Augustini in Enchir. 89. vel 77. (aliàs 109.) Neque negandum est defunctorum animas pietate suorum viventium relevari, eum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur: Ergo offerens potest applicare illis Sacrificium, & illa per hoc poterunt relevari.

Idem in sermone de Cathedra Sancti Petri: Ostendam, inquit, quâ ratione animas defunctorum juvari possunt: adhibeant pro eis Sanctorum preces & Sacerdotali eos prosecutione Domino commendent. Iuvantur ergo anime per hoc, quod Sacerdos pro eis applicat virtutem Sacrificii.

Addit congruentiam n. 14. Quia ubi in domo aliqua aliquid bonum est distribuendum diversis secundum eorum exigentiam, vel indigentiam, rationabile est, quod Dominus domus non immediate singulis distribuatur, sed talis distributio alicui, vel aliquibus certis Ministris in domo committatur. Ita videtur regulariter in familiis ordinatis: æquè ergo, vel magis debet esse in domo Dei, qua est Ecclesia, quod bonum ibi virtute Sacrificii communicandum, non solum Deus distribuatur, sed aliquis Minister in Ecclesia: nulli autem magis convenire potest in Ecclesia, quam Sacerdoti Sacrificium offerenti, cui sic ut convenit determinare intentionem suam, pro quo specialiter offerat; sic convenit sibi dispensatorie, vel dispositivè determinare, cui virtute Sacrificii bonum, quod impetratur, reddatur.

Si objicias: quia instrumentum non habet virtutem applicandi actionem, vel effectum actionis; agentis enim principalis est applicare virtutem & actionem: nunc autem Sacerdos quantum ad virtutem Sacrificii, est merè instrumentum, quia organum inanimatum. Licet enim sit organum vivum quantum ad meritum personale in celebrando; quia sic mereri est ejus, in quantum in se vivit vitâ gratiæ, tamen quantum ad illud bonum, quod debetur virtute Sacrificii, est organum præcisè ratione Ordinis, & æquè provenit effectus ille virtute Sacrificii, etiamsi minister in se non vivat vitâ gratiæ: ergo &c.

Ad hanc, inquam, objectionem Respondet Doctor Subtilis: Quod licet bonum, quod impetratur virtute Sacrificii, non impetretur virtute meriti personalis Sacerdotis; sed virtute meriti Ecclesie, in cuius persona fit oblatio, & ob cuius gratiam oblatio acceptatur: & ideo quoad hoc, scilicet tale bonum sic impetrandum, Sacerdos, licet sit merè organum, tamen ratione Ordinis habet gradum notabilem in Ecclesia, propter quem sibi convenit offerre, vel oblationis virtutem determinare, & in hoc non est precisè organum, sed minister & dispensator.

Si rursus dixeris: Bonum quod non debetur illi, non habet iste jus alii assignandi vel applicandi: sed bonum quod debetur virtute Sacrificii, non debetur Sacerdoti in quantum celebrans; sed tantum ipse est nuntius offerens petitionem Ecclesie, & bonum, quod virtute Sacrificii debetur, non sibi debetur; quia eadem esset virtus Sacrificii, si ipse esset in mortali peccato: ergo &c.

Respondet Scotus: Quod si bonum reddendum virtute Sacrificii non debeatur Sacerdoti pro se; debetur tamen Ecclesie secundum eius distributionem: quia ipse ex Ordine suo est nuntius Sponsæ ad Sponsum, offerens petitiones specialiter pro determinatis personis, & ita dispensatorie vel dispositivè determinans eis illud, quod pro talibus petitionibus reddetur.

Hæc libuit præfari de mente Doctoris nostri, ut tantò faciliùs singulas Conclusionis partes enuclearemus. Et quidem ratio à priori notius

60. Confirmatur ex forma Sacerdotii, quæ talis est: Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo, Missæ celebrandi, tam pro vivis, quam pro defunctis. Ergo præter potestatem sacrificandi, habet potestatem Missas celebrandi, id est, applicandi earum fructum sive pro vivis, sive pro defunctis.

totius Conclusionis non potest esse alia, quam voluntas Christi, qui substantiam Sacrificii instituit, & per consequens modum, quo posset hominibus prodesse; sicut instituit substantiam Sacramentorum, & modum quo possent causare, sive conferre hominibus suum effectum.

Constat autem Sacramenta sic instituisse, ut non profint hominibus, nisi illis, quibus per specialem ministrum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, realiter applicentur. Quidni ergo bene dixerò simili modo Christum instituisse Sacrificium (cujus hostia est verum Sacramentum) ut non profint hominibus, nisi illis, quibus fuerit applicatum?

Et verò cui commodius potuit ejusmodi applicatio committi, quam Sacerdoti? Ipse siquidem solus est, qui propriissime offert Sacrificium, & hoc in persona Christi, cujus merita per Sacrificium nobis applicantur. Ergo multum conveniens erat, ut etiam illi soli committeretur specialis applicatio fructus Sacrificii.

Porro sic factum fuisse, videtur colligi ex illis verbis Apostoli 1. Cor. 4. v. 1. Sic nos existimæ homo ut ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei. Dubitas Sacrificium esse mysterium Dei? Immo Mysterium est omnium mysteriorum.

Confirmatur ex forma Sacerdotii, quæ talis est: Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo, Missæ celebrandi, tam pro vivis, quam pro defunctis. Ergo præter potestatem sacrificandi, habet potestatem Missas celebrandi, id est, applicandi earum fructum sive pro vivis, sive pro defunctis.

Atque hic est sensus totius Ecclesiæ omniumque Christi fidelium, qui ideo specialiter præbent stipendium Sacerdotibus, ut ipsis in particulari Sacrificia applicent: quod & Sacerdotes quotidie præbent. Non est ergo relictus locus dubitandi de hac veritate, si loquamur de fructu speciali, sive medio.

Nam quod attinet ad specialissimum, ille sic reservatur Sacerdoti celebranti, ut fortè alteri applicari non possit, non solum licitè, sed nec validè; simili modo, quo effectus satisfactionis sacramentalis, aut remissio pænæ per Baptismum non potest alteri validè applicari.

Nec obstat, quòd effectus propriæ satisfactionis sit applicabilis; est enim effectus ex opere operantis, hic autem agimus de effectu ex opere operato aut quasi. Cùm autem Sacrificium institutum sit, ut pro aliis, præter Sacerdotem, offeratur, necessarium fuit, ut aliquis saltem effectus ipsis posset applicari, licet non omnis. Utrumque sit de hac re, in ordinaria Missæ applicatione non censetur hæc portio alteri applicari, sed ipsi Sacerdoti reservari.

Similiter multi probabiliter docent, fideles assistentes Sacrificio; ministrantes, similivè modo improprie offerentes, participare inde aliquem fructum infallibilem ex opere operato, eò ampliore, quòd melius & perfectius ad illud concurrunt: quem proinde nec Sacerdos, ut patet, nec fortè ipsimet aliis poterunt applicare. Quamquam de his modis commune sit apud Doctores, quàm de Sacerdote ipso, eò quòd, etsi Christus sic potuisset instituire, non tamen satis constet de facto sic instituisse; præsertim cùm illi non sint proprie offerentes.

Piè saltem credendum, ratione Sacrificii Sacerdotis, cui junguntur, & quod suo modo offerunt; preces ipsorum majorem inde accipere efficaciam; sicut videmus comites alicujus Legati; illius intuitu facilis aliquid obtinere.

Præterea specialiter inter cæteros sunt participes fructus generalissimi, quatenus non tantum offertur pro Ecclesia, pro omnibus Christi fidelibus vivis juxta ac defunctis, sed etiam signanter pro circumstantibus, & cum Sacerdote offerentibus; ut patet ex Canone Missæ ibi: Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est & nota devotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis &c.

Quæris, quis sit ille fructus generalissimus? Respondeo, effectus impetrationis, fallibilis quidem, sed tamen independens à bonitate ministris, & ita quasi ex opere operato.

Nam quòd singulis omnino Ecclesiæ membris ex singulis Sacrificiis obveniat fructus aliquis infallibilis remissionis pænarum, videtur aliquibus incredibile; tum, quia sic fructus ille excreveret in immensum; tum, quia sic facillimè omnes animæ liberarentur à pœnis Purgatorii propter frequentiam Sacrificiorum, quæ quotidie offeruntur: tum, quia alioquin si Sacerdos totum fructum, etiam omnibus Ecclesiæ membris obvenientem, sive licitè sive illicitè applicaret uni, is obtineret remissionem immensæ pænæ.

Dices: Sacerdos non tantum orat; sed etiam offert Sacrificium pro tota Ecclesia. Imprimis (inquit) qua tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta &c. non est autem in illius potestate, ut unum fructum Sacrificii ab alio separet, ut unum sine alio applicet ei, qui utriusque capax est, sicut etiam neque in potestate ministris situm est, ut unum fructum Sacramenti sine alio applicet; intentio enim ministris ad hoc tantum deservit, ut huic, aut alteri, Sacramentum, aut Sacrificium applicetur, omnis autem operatio & fructus utriusque, facta illa applicatione, statim consequitur. Ita Valquez disp. 231. n. 36.

Respondeo, immo de facto offertur pro aliquo, cui tantum applicatur media pars effectus Sacrificii, ut quando applicatur duobus ex æquo:

62. An assistentes Sacrificio accipiunt inde aliquem fructum ex opere operato?

Saltem eòrum preces habent majorem efficaciam.

& participes præterea specialiter de fructu generalissimo.

63. Quis sit illud fructus?

An sit infallibilis remissio pænæ naturalis?

64. Objectione Valquezii, quòd Sacerdos non potest dividere fructum Sacramenti.

Solutio, quòd in Sacramentis non requiritur.

zitur specia-
lis applica-
tio veluti
in Sacrifi-
cio.

æquo : ergo similiter uni poterit Sacerdos applicare fructum solius impetrationis, alteri autem satisfactionis. Aliud est in Sacramentis, ubi non requiritur specialis applicatio effectus, sed sola voluntas conferendi Sacramentum, quod applicatum naturaliter causat omnem suum effectum pro dispositione subjecti : in Sacrificio autem ultra intentionem offerendi, exigitur intentio applicandi fructum alicui in particulari.

Sicuti ergo Sacrificium indifferens est, ut in hoc vel illo operetur, ut operetur totum effectum satisfactionis, vel partem dumtaxat; pari ratione erit indifferens, ut operetur effectum impetrationis vel satisfactionis. Nec constat Ecclesiam plus velle, quam ut applicetur fructus impetrationis omnibus : sic enim pro omnibus verè sacrificatur.

65.
Vult Eccle-
sia fructum
impetratio-
nis omni-
bus appli-
cari.

Can. Missæ.

Peccat mortaliter
qui non appli-
catur.

66.
An factum
teneat?

Affirmat
Lugo, &
probat à
simili.

Alia pro-
batio.

67.
Sententia
Auctoris.

Cæterum, Ecclesiam velle, ut omnibus applicetur fructus, saltem impetrationis, ab omnibus admittitur, & satis patet ex Canone Missæ ibi : *Et omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ & Apostolicæ fidei cultoribus. Ipsis Domine, & omnibus in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis & pacis ut indulgeas deprecamur.*

Unde docent communiter Theologi, peccatum ex genere mortaliter contra charitatem, qui aliquem à communi illa oblatione excluderet, quoniam excluderet ipsum à beneficiis communibus contra mentem Ecclesiæ, intendentis pro omnibus intercedere.

Interim si malitiosè fieret, nunquid factum teneret? Affirmat Lugo disp. 19. nu. 224. quia licet Legatus utatur verbis Regis apud Pontificem, si tamen non habeat animum significandi per verba, quod ipsa sonant, & hoc notum sit Pontifici, certè non petit totum id, quod verba sonant, nomine Regis : nam petere nomine Regis, non fit nisi per verba, quibus velit significare Regis voluntatem. Si ergo non vult significare totum, quod verba sonant, sed aliquid aliud, non petit totum illud nomine Regis.

Adde Ecclesiam non offerre immediatè hoc Sacrificium, sed per Sacerdotem, qui immediatè offert. Si ergo Sacerdos non vult offerre immediatè pro tali persona, non potest Ecclesia mediatè pro illa offerre; quia causa mediata non causat mediatè, quod causa immediata non causat immediatè. Si ergo Sacerdos habet voluntatem positivam excludendi aliquem à fructu Sacrificii, seu non offerendi pro illo, quæ voluntas sit magis efficax, quam illa alia implicita, quam habet offerendi juxta Ecclesiæ intentionem, & proferendi verba omnia cum intentione, quam Ecclesia habet in illis verbis, valida erit illa exclusio, licet sit illicita, & contra debitum charitatis & obedientiæ. Hucusque Cardinalis.

Sed si conjecturà uti liceat in hac materia, in qua video quot capita, tot sententias : malo

dicere fructum generalissimum non subesse dispositioni Sacerdotis, sed sicuti infallibiliter ipsi Sacerdoti provenit specialissimus fructus etiam satisfactionis, independenter ab alia intentione, quàm sacrificandi; ita quoque omnibus fidelibus ex quolibet Sacrificio, independenter ab alia intentione, quàm sacrificandi, provenire fructum generalissimum, fortè etiam satisfactionis, quamvis minimæ, & que nequeat aliis applicari, sive per ipsum Sacerdotem, sive per ipsos fideles, quibus à Deo determinatè & infallibiliter conceditur.

Enimverò si Legatus utatur verbis Regis apud Pontificem, eodè non habeat animum significandi per verba, quod ipsa sonant, & hoc notum sit Pontifici; arbitror, quia Pontifex concedet Regi, quod verba ex se significant : non enim considerat verba illa, ut à tali privato homine proferuntur, sed ut proferuntur nomine Regis, & eatenus habent illam significationem, quam Rex intendit.

Unde ad illud, quod addebatur apud Lugonem, Respondeo : eo ipso quo aliquis ab Episcopo ordinatur Sacerdos, jam constituitur Legatus Ecclesiæ, ut nomine ipsius offerat dona & Sacrificia pro peccatis, juxta illud Apostoli Heb. 5. v. 1. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in eis, qui sunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis.* Adeoque non est in potestate ipsius velle offerre Sacrificium, & non nomine Ecclesiæ, sive tanquam Legatus Ecclesiæ; quamquam Ecclesia possit facere per excommunicationem, degradationem &c. ut licet ipse velit, minimè tamen offerat nomine Ecclesiæ.

Sicuti si quispiam se obligasset Principi fungendum legatione pro ipso, quotiescumque placuisset, in potestate Principis est uti ipsius operà, vel non uti; & si utitur, non pendet à particulari intentione illius hominis, ut nomine Principis loquatur, vel non loquatur, dummodò exterius legatione fungatur.

Quid si dixerò, hanc fuisse mentem Doctoris Subtilis? Sic enim scribit n. 16. *Cum oratio possit alicui tripliciter applicari, scilicet specialissime, generalissime, & modo medio inter ista, scilicet specialiter, licet non specialissime. Prima applicatio determinata est, quia semper fit ipsi oranti. Secunda etiam determinata est, quia semper fit toti Ecclesiæ, & has duas determinationes facit regula charitatis, quæ debet esse potissime ad seipsum, & generaliter ad omnem proximum. Et licet ibi expressè non dicat applicationem aliter factam esse invalidam, equidem sic eum possumus intelligere, ut patet Conclusionem sequenti.*

Sed dicet aliquis; si fructus generalissimus non dependèret ab intentione particulari Sacerdotis, ut quid tam graviter peccaret, sive contra charitatem, sive contra obedientiam, qui aliquem ab illo fructu excluderet; etenim propter illam exclusionem, exclusus non ca-

Sect. 4. De Effectu & Valore Sacrificii. Concl. 6. 447

reret fructu sibi à Deo intuitu voluntatis Ecclesie universalis determinato?

Responsio.

Respondeo; quia quantum est in se, vellet proximum illo communi beneficio privare. Oidium proximi, nonne mortaliter opponitur charitati? Planè. Quin imò inter omnia peccata, quæ contra proximum committuntur, censetur gravissimum. Sed cur hoc? An fortè, quia gravissimum infert proximo nocumentum? Patet quòd non, quoniam potest in ipsa voluntate consummari sine ordine ad actum aliquem exteriorem.

Assignatur ratio.

Quare ergo? Quia per illud aliquis vult proximo quantum est in se gravissima mala, idque ex pessima intentione, scilicet quatenus illi mala sunt, estò optimè sciat se illa mala non posse proximo inferre.

Revertor ad fructum medium & inquirò, utrum valeat applicatio fructus medii facta contra mandatum Superioris. Responsio erit

CONCLUSIO VI.

Valeret applicatio Sacrificii quoad fructum medium estò fieret contra mandatum Superioris; aut aliunde illicitè contra Justitiam, Votum, Charitatem &c.

71.

An illicita applicatio fructus medii sit valida?

ITa Doctores communiter, tametsi Scotus videatur mansisse dubius Quodl. 20. nu. 15. & 16. Hæc sunt verba textus: De secundo autem in isto articulo, scilicet an possit pro libro distribuere bonum debitum virtute Sacrificii; ita scilicet quòd hoc bonum specialiter reddatur illi, cui ipse specialiter applicat virtutem Sacrificii, diceretur quòd non; sed ad hoc quòd applicatio sua habeat effectum, oportet quòd eam faciat secundum beneplacitum Dei: quia ipse solus est dator illius boni, & secundum suum proprium beneplacitum: non ergo dabitur illi, cui Sacerdos applicat, nisi Sacerdos in applicando conformet se voluntati datoris.

Nunquid Scotus hic asserit sic esse? Audi quòd sequitur: Contra hoc: nullam videtur ille habere auctoritatem applicandi vel assignandi aliquid bonum alicui, cuius applicatio nunquam tenebit, nisi fiat secundum voluntatem alterius, de qua ipse regulariter non potest habere certitudinem; sed Sacerdos celebrans non potest habere certitudinem determinatam de voluntate divina, cui velit dare bonum reddendum virtute Sacrificii, quia nec regulariter hoc Deus revelat in speciali, nec ex Scriptura habetur doctrina de hoc nisi multum remota & universalis, que non sufficit ad sciendum voluntatem divinam in speciali respectu huius persona vel illius: ergo si nunquam applicatio facta per Sacerdotem haberet effectum, nisi esset facta secundum beneplacitum divinam, sequeretur, quòd Sacerdos nullam haberet au-

thoritatem applicandi virtutem Sacrificii, nisi multum in universali. Ecce ratio in oppositum.

Sed quæ resolutio Doctoris Subtilis? **P**otest ergo dici, quòd ubi habetur doctrina certa de applicatione, ibi est sic faciendum, ita scilicet quòd si contrariam fiat, fortè nec ei cui applicatur valet, & applicanti nocet; quia peccat. Fortè, inquit, ergo non loquitur assertivè, sed dubitativè, idque de voluntate speciali Christi, in cuius persona Sacerdos offert Sacrificium; non eujuscumque alterius Superioris.

72. Dubitac Scotus.

Et verò quis potest prudenter dubitare sic Christum potuisse instituire Sacrificium, ut eum specialiter revelaret Sacerdoti suam voluntatem de applicatione faciendam, v. g. Petro, applicatio facta Paulo non valeret? Quid si dicerem sic de facto instituisse? Nunquid dispensator honorum temporalium alicujus Domini validè dispensat bona Paulo contra expressam voluntatem Domini, quæ vult illa dispensari Petro? Quis adeò desipiat?

Ratio dubitandi.

Cæterum, quia, ut loquitur Scotus supra, de hac speciali voluntate Christi Sacerdos celebrans regulariter non potest habere certitudinem, ideo melius dicitur & communiùs asseritur, applicatio fructus medii simpliciter relicta dispositioni Sacerdotis celebrantis.

73. Communis assertio applicatio fructus medii relicta dispositioni Sacerdotis.

Nihilominus quia ab aliquibus dubitatur; **T**utius (ait Scotus supra) videtur, applicationem facere generalem talem: Dignetur Domine oblationem istam specialiter acceptare pro illis, pro quibus nosti me teneri specialiter offerre, & in illo gradu, in quo nosti me teneri pro illis. Et si in speciali determinetur ad aliquem, vel aliquos, tutius est quòd fiat sic sub conditione, si tibi placet.

74. Objectio. Tutius videtur Scoti facere applicationem generalem.

Sed contra: liquidò constat Christum velle, quòd subditus applicet fructum Sacrificii juxta mandatum Superioris, aut, secundum legem Justitiæ, Charitatis, Religionis &c. Ergo aliter facta applicatio non valet.

74. Objectio.

Respondeo, & simul probo Conclusionem: Sacerdos in Sacrificio est minister Christi, sicuti in Sacramentis; proinde licet sit generalis voluntas Christi, ut faciat Sacerdos, quòd præceptum est, sive per legem naturalem, sive per jus positivum; equidem prævalet voluntas specialis, quæ voluit illi provenire effectum, cui Sacerdos applicaret.

Responsio & probatio Conclus. à simili.

Alioquin argumentum concluderet in omnibus Sacramentis, cum tamen certum sit Baptisimum esse validum, estò conferatur contra Prælati præceptum, aut aliam obligationem juris naturalis vel positivi. Eadem est ratio aliorum Sacramentorum, exceptâ Pœnitentiâ, ad ejus valorem requiritur essentialiter jurisdictionis, quæ dependet à voluntate Superioris; sic tamen quòd per simplicem prohibitionem ab habente non auferatur; unde fieri potest quòd absolutio valeat contra mandatum Superioris.

Sacramenta valent tamen conferantur contra voluntatem Prælati.

Ergo